

Budapest

József-körut 29. sz.

A KÍTARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel . . . . .12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kírtás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: benedekfalvi Dr. Luby Gyula máv. titkár és ügyész.

Igazgatók: Kubik Béla orsz. képviselő, szigeti Barthos Andor m. k. kereskedelemügyi titkár, Fábíán Lajos mérnök, Horváth István mozdony-főszereelő Vécsey Frigyes máv. altiszt, Sándor Márkus máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivenata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálzársi segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálzársi segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsege által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kírtás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj címén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 39. számában kimutatott segélyösszeg ... .. 39.700 korona

Balesetsegélyek.

Lapunk 39. számában kimutatott segélyösszeg ... .. 16.516 korona 66 fillér

Arad.

1849. október 6.

Nemzeti ünnepünk ragyogó napjára ráborult a gyász sötét árnyéka. Alig hogy leróttuk kegyeletünket hazánk legnagyobb apostolának sirjánál, megköszönve a Gondviselésnek, hogy a legválságosabb időkben nem hagyott el minket, már is elérkezett a nap, melynek emléke mindannyiszor visszavezet minket azokhoz a sirokhöz, melyekben a tündöklő hazaszeretetből fakadó hősiesség vértanui porladnak.

Nem imádkozni megyünk oda. Megüli lelkünket a fájdalom és a sors méltatlansága csak a keserűség könnyeit fakasztja szemeinkből. Mert az a fátyol, melyet a multakra borítottunk, nem lehet feledés jelvénye, hanem csak örök emlékeztetője soha nem muló gyászunknak azok után, kik dicstelen halált elszenvedve, mindnyájunknak szabadságát megváltották.

A kiengesztelt multat komor fenséggel hirdető szobor, melyet a nap vakító sugarai minden oldalról beragyognak, naponta veti árnyékát a haza minden tája felé, ezzel jelezve, hogy növekedő dicsőségünknek mindenfelől önkényt hoztuk az áldozatokat.

Ha most odaborulunk arra a véráztatott földre, azt azért tesszük, hogy csüggedt lelkünk az ott pihenők példájából erőt merítve képes legyen a viharzó élet minden bajával szembeszállani, minden megaláztatást, kint és fájdalmat elviselni, minden halált elszenvedni akkor, ha hazánk iránti kötelességünk ezt reánk rója.

Azokat csak a szabadság szent, nagy eszméje, az emberi jogok megvédése vezérelte arra az utra, melyen egy nemzet örök háláját és hervadatlan babérokat érdemeltek ki maguknak.

Nem is azért hullanak könnyeink, nem

is azért fojtogat minket a mindig megújuló fájdalom, hogy ők meghaltak; hanem azért hogy a nagyravágyás és a visszavonás rút bünei juttatták őket a bitóra!

A csillogó márvány egymaga nem engesztelheti ki a körülötte bolyongó véres árnyakat. A gyázzpompa külsőségei mindaddig csak a hivalkodó hiuságnak maradnak jelvényei, míg lelkünkben át nem érezzük a meghozott áldozatok becsét és nagyságát, míg tetünkben is nem követjük mostani szabadságunknak uttörőit.

Ha nem akarjuk, hogy a hálátlanság bélyegét viselve elhomályosítsuk a multat és reménytelenné tegyük a jövőt, akkor rang és felekezeti különbség nélkül nemes versenyre kelve, kezet fogva tovább kell építenünk azokra az alapokra, melyeknek köveit nagy elődeink vérükkel illesztették össze.

A minden oldalról környező vész ellen sikeresen csak úgy védekezhetünk, ha a szeretet szoros kapcsával összefűzve minden egyes érdeke az összesség érdekébe beolvad, ha az utódok erkölce át van szöve a multból meritett lelkesedéssel, mely a jövő iránti bizalmat megszilárdítja és képesé tesz minket is arra, hogy válságos idők bekövetkeztével a mult példáit mindenekben követni tudjuk.

Most, hogy letesszük koszorunkat vértanúink sirjára és meg-megújuló fájdalommal oda borulunk azokra a rögökre, melyek megkínzott tetemeiket takarják, ezt azzal az elhatározással tesszük, hogy vérrel szerzett örökségünkért mi is mindenkor sikra fogunk szállani és azt csorbittatlanul hagyjuk utódainkra.

Ez a kiengesztelés útja, melyen haladni akarunk, hogy ezeknél a siroknál évről-évre beszámolhassunk.

T. V.

Az oroszok fegyelmezettsége 1849-ben.

— Petrovits Fedor könyvéből. —

A ki népünket nem ismeri, s csupán külsőségek után akarja megítélni, mindenesetre furcsának kell hogy találja, midőn azt állítom, miszerint még a legvadabb kozák- és cserkesz-csapatok sem vették soha szélsőségekre fegyvertelen emberek, vagy legyőzött katonák ellen. A szerencsétlen kimenetelű vácsi ütközetek alkalmával a városban szorult, s foglyul esett muzulmán ezredbeli lovasainkat a lázadók ott a helyszínén agyonlőtték.

A miként már a fegyverletétel után megtudtuk, ezt a magyar alvezérek egyike állítólag azért tette, mert a városnak első ízben általunk történt megrohanásakor herczeg Bebutov néhány embere a városban rabolt, sőt ha igaz, három asszonyt agyon is vertek.

A foglyok kivégeztetése tehát úgy tűnik fel, mintha a lázadók azért boszút akartak volna állani.

Sass tábornok, kinek, ha jól emlékszem, erről a vácsi események után harmad vagy negyed napra jelentés tétetett, kérdőre vonta Akhalin Maxim Stephanovitsot, a muzulmán lovasezred másod-atamanját, a városban állítólag elkövetett rablásról, de néhány épen nem megbízható tanuvallomás kivételével, sem a rablás, sem pedig a gyilkosság ténye nem volt megállapítható, de azért halálbüntetés terhe alatt a már Varsóban kihirdetett parancsok, melyek szerint lopás, rablás, vagy épen fegyvertelen emberek elkövetett gyilkosságok szigorúan megtiltattak, újra felolvastattak a legénység előtt. Hogy mindezek dacára itt-ott sajnos visszaélések nem történtek volna, azt nem akarom állítani, de annyi bizonyos, hogy a varsói herczeg főparancsnok mindég a legnagyobb szigor alkalmazását követelte mindazok ellen, kik alárendeltjeiket szemmel nem tartották.

A fegyverletétel után Nagy-Váradon a herczeg őrségét képező doni kozák szotnya néhány embere egy szegény zsidó asszony udvarából eladásra szánt kővér ludakat lopott. A károsult asszony eleinte nem mert szólni, vagy panaszra menni, de miután tudomására esett, hogy Paskievits herczeg még a legesekélyebb méltányos panaszt is meghallgatja, elment a főhadiszállás udvarára, hol épen Bariatinsky herczeg parancsértiszttel találkozott, kinek siró hangon az esetet elmondta.

Másnapon már a tábornagy előtt kellett panaszát ismételnie, sőt a herczeg azonnal parancsot adott, hogy az őrséget képező kozák-szotnya tüstént az udvarra vonuljon ki. A zsidó asszony ráismert a tolvajokra, kik a lopást mindjárt be is vallották. Régi vitéz katonák voltak, kik tán nem annyira rossz szándékkal, hanem bőrükbe nem férve, a ludakat fényes nappal elvitték. A tábornagy mind a hármat jól elverte, és délután a kozákoknak drága pénzen vett ludakat sajátkezüleg kellett a zsidó asszony udvarára vinni, mit tudja isten hány kancsuka-ütésnél jobban resteltek, rájuk száradván a »ludtolvaj« cím haláluk órájáig.

Nem egy halálos ítélet lőn végrehajtva, sokkal csekélyebb értékű tárgyak lopásáért, különösen Paniutine tábornok hadosztályában, mely leginkább a német hadsereg osztályaival menetelt. A németek többnyire csak sarczolásnak nevezték, ha embereik, kik a nélkül is rendes élelmezésüket mindég kikapták, a mezőn legelő teheneket, vagy igás ökröket

lelőtték, hogy friss marhanyelvhez juthassanak. Egy ízben azonban csufosan megjárták, és kevés hujja volt, hogy a 16-ik orosz nehéz üteg legénységének e réven szintén ki nem jutott a bajból.

A temesvári csatát megelőző napokon Krulov ezredes különítményével egy német vadászszázalaj maradéka együtt táborozott. Krulov embereinek szigorúan meg volt tiltva, hogy utszéli korcsmákban el ne maradozzanak, mert a magyar borhoz szokva nem lévén, azonnal leitták magukat, s ilyenkor a részeg embereket rendszeren agyonverték. Néhány napig engedelmeskedtek a parancsoknak, de a németek rossz példája, kik minden egyes falusi korcsmát vagy utszéli csapszékét valóságos ostrom alá véve, onnan mindaddig ki nem mentek, míg csak egy csepp bort vagy pálinkát éreztek, utóbb embereinket is elcsábította és naponta 10—20 legény maradt el, kiket az utóvéd őrjára kellett előterelni. Megtörtént azonban, hogy egy éjjel, midőn a nagy hőség miatt napközben menetelni nem lehetett, a német oldalvédek valami mellékuton egy egészen elhagyott lakatlan házra akadtak. Az épületen nem volt sem ajtó, sem ablak, sőt még a padlódeszkák is fel voltak szaggatva, mintha csak valami rabló-csapat dult volna benne. Ámde a németek ott is kerestek enni vagy inni valót, habár még a kut is tégladarabokkal volt betöltve. Dévajságból aztán az egészet még fel is akarták gyújtani, midőn a félig lerombolt jégverem fenekén két hordó bort találtak. Most már ezt a szép alkalmat csakugyan kár lett volna fel nem használni, és minden nógatás és kardlapozás dacára, a tiszték alig bírták embereiket előre terelni, még mielőtt a második ötakós hordónak nyakára hágtak volna. Krulov ezredes csapatjának egy óra mulva ugyanezen uton kellett előre haladnia, de véletlenül a melléje adott bennszülött valamivel rövidebb utat választott, úgy, hogy embereink épen akkor értek az elhagyott házhoz, midőn a németek onnan nagy nehezen kivonultak. Ugy a hogy, közölték is Krulov ezredessel, hogy még sok bor maradt hátra, és pedig a javából, mert a vitézek közül többen alig álltak lábaikon, mely körülmény azonban arra birta Krulov ezredest, hogy egyetlen egy emberét sem eresztette a ház udvarába.

Az éjjeli tivornya nyolez német katonának életébe került, mert a bor valószínűleg meg volt mérgezve(?), vagy pedig, a mi szintén lehetséges, sőt sokkal valószínűbb is, az emberek agyonitták magukat.

A dolognak végére nem lehetett járni, mivel a német vezénylő tiszt nagy bölcsen agyonhallgatta, nekünk pedig csakugyan valami behatóbb vizsgálat érdekünkben nem állott.

Legnagyobb ingert gyakoroltak kozákjainkra a magyar lovak, és nem egyszer történt, hogy csere vagy ráfizetés útján elég csinos paripákra tettek szert, mitől már csak azért sem lehetett őket eltiltani, mivel — mint tudva van — a kozákság maga szerzi he lovait. A különféle csatatereken elfogott gazdátlan paripákat eleinte maguk közt osztották el a tiszték, de utóbb még az ágyufogatokhoz tartozó lovakat is az illető vezénylő dandár- vagy hadosztályparancsnoksághoz kellett beszállítani.

Hogy mi történt a sok préda-lóval, azt mai napig sem tudom, néhány eset kivételével, midőn a csapatok már kivonulófélben lévén, a szegényebb sorsu felső-magyarországi falvakban még nagyon

jó bőrben tartott háts és igás lovakkal ajándékozták meg a lakosokat.

Rüdiger gróf hadosztálya, mely a világosi fegyverletételnél szerepelt, sok és nagyon értékes szákmány birtokába jutott, mivel mindjárt a kapituláció utáni napokban őrzáratai százával akadtak gazdátlan megrakott szekerekre, kiknek tulajdonosai valószínűleg gyalog szöktek mellékutakon a határ felé. Irományokkal telt ládák, térképek, irodai felszerelések, könyvek, a német fővezér különös kívánságára a német csapatoknak szolgáltatottak ki, míg egyéb tárgyak a legénység közt osztattak föl. De azért számos szentpétervári magánkönyvtárban mai napig is őriztetnek kéziratok, könyvek és egyéb nyomtatványok, melyek a hadjárat alkalmával ily módon birtokunkba kerültek. Maga Rüdiger gróf tábornok nagyon szép fegyvergyűjteményt hozott magával, leginkább nevezetesebb magyar vezérektől és főtisztoktól emlékül kapott kardokat és nyeregpisztolyokat, de a mint tudom, ő maga is több viszontajándékot tett közvetlenül a kapituláció után, ezáltal is elismerését akarván kifejezni a hősi és lovagias ellenfél irányában. A magyar fővezér Jergei (Görgey) kardját, melyet annak idején a varsói herczegnek átküldött, a Kreml fegyvertárában mutatják. Egyszerű, alig élesre fent kard, és senki sem hinné, hogy csakugyan a lázadó fővezér tulajdona lett volna.

Ennél sokkal többet mutatnak a magyar lovasság zászlói, többnyire nehéz aranyhimzésű bársonyszalagokkal, melyeken az ezred neve, száma, és tulajdonosának czime látható. Nagyobb részét a lázadók nem adták át, hanem, a miként hallottam, apró darabokra vagdalva, maguk közt emlékül felosztották. Eleinte az volt a hír, hogy a németek visszakövetelik a lázadóktól Világosnál átvett hadi jelvényeket, sőt a mennyire tudom, e részben nagyon komoly tárgyalások folytak, de a varsói herczeg addig huzta-vonta a válasz megadását, míg csak a hadsereg zöme az országból ki nem vonult, és a németek teljesen a fogoly-hajzával foglalkoztak, mikor aztán a különféle zászlók kérdése háttérbe szorult.

Arról csak kevés embernek lehet fogalma, mily nehezen mentek a hadjárat utáni kölcsönös leszámolások. Igaz ugyan, hogy akkori rendetlen hadbiztonsági viszonyaink sokszor majdnem lehetetlenné tették a részleges megállapodást valamely kiterjedt szállítási ügy megfejtésében, de tekintettel azon körülményre, miszerint idegen országban s idegen hatóságokkal szemben a mi álláspontunk mindenestre sokkal kényesebb volt, legalább is azt várhattuk volna, hogy szövetségeseink oly akadályokat nem gördítenek elénk, melyektől egyenes uton meg nem szabadulunk.

Huszonhatezer emberünk veszett el a különféle kórházakban, mindamellet ma napig sincs megállapítva azok száma, kik uton-utfélen elmaradva, csapatjaikhoz többé be nem vonultak, hanem részint az ellenség, részint pedig a nép kezébe jutván, agyonverettek. És ez utóbbit leginkább a német hatóságoknak köszönhetjük, kik, ha valamely várost, vagy falut a lázadóktól elfoglaltak, nevünket a nép előtt mindenképen gyűlöletessé tették, minek szüksége csakugyan fenn nem forgott, mert mi soha sem követtünk el kegyetlenségeket. hanem fegyveres kézzel a csatatéren kerestük fel, és vele találkozáva, katonákhoz illő módon harcoltunk. Hogy

hadmiveleteinknek a szerencse kedvezett, azt tagadni nem lehet, de annyi bizonyos, miszerint hasonló körülmények közt mások is nem kevésbé sikeres eredményt mutathattak volna fel.

Hibákért és mulasztásokért csakis azt érheti a felelősség, ki azokat akarva, vagy nem akarva okozta. — Fegyveres beavatkozásunkat mi ugyan soha nem ajánljuk fel Ausztriának, ha ez maga nem kérte volna. — És mi lett a vége? . . .

Közlemények

kertmivelés és mezőgazdaságról.

Mühle Vilmostól Temesvárott.

IV

Gyöngyvirágot télen virágzásba hozni.

Gyöngyvirágok. A világ kedveltjei. (Convallaria majalis major.) Az igazi, nagyvirágu kerti gyöngyvirág. Az erdőben szedett, vad gyöngyvirágokat hajtásra nem lehet használni. — Gyöngyvirágokat csak november végén, vagy deczember hóban lehet szállítani, ha már beállt a fagy. Kertészek, kiknek üvegház áll rendelkezésükre, többféle módon hajtattak. A gyöngyvirágok megérkezésükkor azonnal homokba sorban beásandók és a nagy fagy ellen szénával vagy mással óvandók. — Cserépbe 10—15 drb. ládába 50—200 drb, közönséges földbe, vagy földdel kevert mohába sorba ültetendők és azonnal igen meleg és sötét helyre állítandók. Szeretik a +24—30° R foknyi meleget. (Többet azonban nem szabad adni, mert különben ugy a csira, mint a virágok elromlanak.) A csirákat még 5—6 cm. magasságban mohával kell betakarni és igen nedvesen tartani. Mihelyt kihajtottak és virágbimbók mutatkoznak, kevés világosságot engedünk reájok és lassankint mindig többet, míg teljesen kinyitnak, mikor is világos, nem oly meleg helyre állítandók, hogy hosszabb ideig virágozzanak.

Magánosok, kik üvegházzal nem rendelkeznek, a hajtathoz cserepeket sőt kis szivarládikákat is használhatnak, melyeknek feneke többször átlyukasztandó. Ilyen ládikákba 25—40 drbot lehet ültetni, de ültetés után egészen betakarandók mohával, mely naponta többször 24—30° R. foknyi meleg vízzel megöntözendő. Ezt a mohacsomagot pléhtányérra, mely vízzel van telve, a kályhára kell tenni és különösen ügyelni, hogy meleg legyen. — 2—3 hét múlva már virágoznak és akkor ablakba állíthatók.

Jóremény-foki gyöngyvirág

Freesia odorata refracta. A Jóremény-fokról való új gyöngyvirág az utolsó évek legjobb és legszebb virághagymabehozatala. — Mindenki, akár laikus, akár szakértő, megszereti e virágot, ha egyszer tenyésztette, mivel tenyésztésük könnyed, virágzásuk és illatuk páratlan.

5—8 gumó jó földdel telt cserépbe ültetendő, mely a szabadban félhomályos helyre állítandó. Mihelyt a fagy beáll, középmeleg ablakba állítandók. Igen meleg helyiséget nem szeretnek, de a hideg árt nekik. Ha a gumók júliusban ültetnek, akkor már karácsonykor virágoznak. Virágzásuk hónapja szerint ültetendők. Virágzásukig 5 hónapra van

szükségük; e szerint legjobban ültetendők juliustól deczemberig. Virágzás után keveset, később egyáltalában nem öntözendők és ha leveleik kiszáradtak, a gumók kiveendők és néhány hónap múlva megint használhatók. — A gumók legnagyobbik a nem nagyobb mint a mogyoró, sőt vannak olyan kicsinyek is, mint a buzaszem, de azok is hoznak virágot.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A villamos erő és a vasutak. Svájcban olyan kísérlet hirtét jelentik, a mely ha sikerül, hatalmas reformokat teremt az egész világ vasutain. Arról van szó ugyanis, hogy Thormann zürichi mérnök röpiratot adott ki, a melyben részletes tanulmányt tesz. közzé a svájci vasutak villamos üzeművé való átalakításáról. Szakemberek becslése szerint több mint 300 millió lóerővel ér föl a föld folyamainak mozgó energiája, a miből csupán az északamerikai Niagarára 35.000 lóerőnyi esik. Ez a temérdek erő legnagyobb részt fölhasználatlan. Thormann számítása szerint Svájc öt fővasutjának szüksége napi 30.000 lóerő az ennek megfelelő gőz előállításához rengeteg tüzelő anyag kell. A kőszén pedig, ez a becses fűtőanyag, napról-napra drágább, mert a kereslet óriási s ha újabb szénbányákat nem tárnak föl, előbb-utóbb elkövetkezik az az idő, a midőn a mostani bányák teljesen kimerülnek s az ipari és közlekedési vállalatoknak új erőforrások után kell nézniök. Tekintve, hogy a hosszú vezetők mentén igen sok, sokszor 50 százalék az áramvesztés, Thormann a napi szükség fedezésére 60.000 lóerejű dinamók és transzformátorok építését javasolja, a mi nem igen okozhat gondot, mert Svájc összes vízi erői 86.000 lóerőt tesznek ki. 21 nagyobb vizesés van felsorolva a könyvben, a melyek közül az einzidelni 20 000, a laufenburgi Rajna-esés 10.000, a szentmóriczi Aar esés a Wäggisz-völgyben 5000, a freiburgi 4000, a rheinai 3000, a giornicói 4000, a Ritom-tó melletti 8000 lóerőt szolgáltat. E villamos művek összes költsége 181 millió frankot tenne. Ebből esik a pályák építésére 40 millió, vezetékekre 70 millió, a dinamók, transzformátorok, másodlagos elemek és vasuti kocsik gyártására 51 millió frank. Ha a berendezkedés megvan, a vasutak azontul ugyszólván ingyen kapják az áramot, gyorsan amortizálják a befektetett tőkét és gazdagon fognak jövedelmezni. Thormann mérnök az Oerlikon-vasut egyik 20 kilométeres vonalán fogja kipróbálni vasutját s ha a gyakorlat az elméletet valóra váltja, hihető, hogy rövid időn belül számtalan vonalat fognak egész Európában villamos üzeműre változtatni.

Napoleon villája. Alexandra angol királynőnek az a szándéka állítólag, hogy megszerezze Napoleon villáját Elba szigetén. Mikor két évvel ezelőtt még mint walesi hercegnő Osborne nevű yachtján bejárta a Földközi-tengert, Elba szigetét is fölkereste és sokáig időzött a villában, amelyben Napoleon a lemondása után lakott. 1815 óta ez a történelmi nevezetességű épület ismételtelen gazdát cserélt. Sokáig volt Denidoff hercege, aki czéljául tüzte ki, hogy pompás florenzi palotájában Napoleon-ereklyéket gyűjtsön össze. Utoljára a villa Ubalo Tonielli kezébe került, aki a sziget egyik leggazdagabb iparos. Tonielli aztán megmentette a házat az elpusztulástól, amennyiben alaposan restaurál-

tatta és egy kis Napoleon-muzeumot rendezett be benne azokból a butorokból, tárgyakból és képekből, amelyeket Napoleon látott, vagy megérintett. Napoleon szobája éppen úgy maradt, mint amilyen 1815-ben volt. Ott látható Pauline Borghese hercegnőnek, Napoleon nővérének az arczképe.

Jeges dejeuner-k. A divat nemcsak a ruházatra, hanem az étkezésre is erősen kiterjeszti munkáját. Ime az idén megteremtette Párisban a jeges dejeuner-eket, amelyeket nagyon felkaptak. A modern reggeli csupa hideg, sőt jégbe hűtött fogásból áll. Egy ilyen dejeunernek például ez volt a menüje: Jégbe hűtött erős husleves, amelyre hideg lazac következett fagyos uborka-mártással. Nagyon hatásos volt a következő fogás: libamájpástétommal töltött bárányszív. Majd lehűtött spárga jött marhenyével, végül fagyos anchowis-krém. A terem, amelyben ez az eredeti lakoma végbe ment, havas draperiákkal és virággal, dísznövényekkel volt ékesítve. Az asztalon is virág s kristálymedencékben, hűs vízben aranyhalacska.

Mumia-ipar. Azok, a kik — tudományos okokból — érdeklődnek a mumiák iránt, különös fölfedezésre jutottak. Azt tapasztalták ugyanis, hogy mennél több mumiát hozatnak el a muzeumok Egyiptomból, annál több maradt ott a fáraók földjén. A különös dolognak egyszerű a magyarázata. A mumiákat hamisítják. Csontvázakat burkolnak valami olyanfajta szövettel, a melyben a régi, valóságos mumiák pólyázva vannak, a »bőrt« is vászonnal csinálják a csontvázra és így — kereskednek vele. A borzalmas, de nagyon jövedelmező üzletnek — egy-egy jókarban lévő mumiának 2000 korona a legolcsóbb ára — Párisban van a székhelye. Onnan küldik a hamis mumiákat Egyiptomba, a hol azután eladják őket. Hogy milyen sikerültek ezek a hamisítások, és mily nagyarányu a szédelés, a mely velük folyik, mutatja, hogy huszonegy »gyönyörű mumia« közül, a melyeket egy amerikai muzeum vásárolt Egyiptomban, tizenkilenczről derült ki, hogy — hamis. Ezért most Röntgen-sugárral vizsgálják meg minden mumiát, mielőtt megvennék. Roppant érdekes és a tudományra értékes fölfedezés egy amerikai tudósé, George W. Pepperé, a ki kitalálta, hogyan lehet — restaurálni a mumiát. Tudvelévo dolog, hogy a holttestnek mumia formában való megtartása úgy történt, hogy minden benne lévő nedvet elvontak belőle és így teljesen kiszáritották. Peppernek az a gondolata támadt, hogy ha az így kiszáritott mumia megint megtelnék vízzel, alkalmasint visszakapná egykori alakját, vonásait. A kísérletet úgy végezte, hogy a mumiát ládába tette, a melybe azután vizgőzt bocsátott. A kiszáradt tetem fölszívta a nedvességet és a kísérlet — ijestően sikerült. A száraz, gyűrött, ráncos bőr kismult, a test, az arc egykori alakját, és vonásait visszakapta. A sok ezer esztendő halott olyanná lett, mintha egynapos halott volna. Azóta egyre folynak a kísérletek, a melyekhez azonban nem egyiptomi mumiákat használnak, hanem olyanokat, a melyeket Amerika dél-nyugati részének barlangjaiban találnak, és a melyeket nem a bebalzsamozás, hanem tisztán a száraz, meleg levegő tartott meg a történelem előtti időkből. Ezek annyira kiszá-

radtak, hogy egy férfinak, a ki 180 font is lehetett, a mumiája nem nehezebb 14 fontnál. Akad köztük olyan is, a melynek nemcsak a haja van még meg, hanem csodálatosképpen a szeme is. Ezekről fogják megállapítani a tudósok: változott-e az évezredek alatt az Isten képére teremtett ember küseje, vagy sem.

A szakáll. A szakáll irodalma hála Istennek szépen gyarapszik. Egy esztendő leforgása alatt immár a második könyv jelenik meg Angliában a férfi e nemes díszéről, a mely ime ilymódon az emberiség szellemi kincseit szaporítja a róla irt tanulmányokkal. A könyv tudós szerzője bizonyos mélységgel konstatálja, hogy a szakállra megint rossz idő jár. Egyre terjed az amerikai divat, a mely halálos ellensége a szakállnak, sőt még a bajuszt se tiszteli. A bajusznak azonban jobb protektorai lehetnek, mint a szakállnak, mert az még csak tartja magát, ellenben a szegény szakáll bizony egyre tömegesebben lesz a beretva martalékává. Valamikor, régen jobb dolga volt. A régi zsidók büszkék voltak a hosszú szakállukra, ez volt a férfiaság lobogója. Az indusok és a keleti népek a szakállukra esküdtek. Az assziriak nagy gonddal ápolták, fésülték, illatos olajjal szagosították szakállukat. A régi egyiptomiak simára beretválták ugyan az arcukat, de már az isteneiket rendszeren kupalaku szakállal ábrázolták. A görögök fiatal korukban nem viseltek szakállt, de később megnövesztették. Voltak azonban ellenségei is a szakállnak. Juliánus császár állítólag maga irt könyvet a szakállviselés ellen, Nagy Sándor megtiltotta a katonáinak, hogy hosszú szakállt növeessenek, a mibe az ellenség belemarkolhat. Plinius és Barró elmondják, hogy a rómaiak csak Krisztus születése előtt, 452-ben kezdtek beretválni, a mikor Publius Mena Sziciliából borbélyokat hozatott. Az etruszkok hosszú, hegyes szakállt viseltek. Az angol-szászok hosszú szakállt viseltek, míg Hódító Vilmos ezt meg nem tiltotta. Erzsébet angol királynő adót vetett a szakállra. A francziák — mondja a könyv — mindig azon voltak, hogy a szakállviselésben is külön divatot teremtsenek. IV. Henrik idejében négyyszögletüre nyírták, majd legyezőformára igazították a szakállukat. Itáliában a mult században egész csomó államban tilos volt szakállt növeszteni. Nápolyban, a ki a tilalom ellen vétett, az utcán is letartóztatták. Magyarországon, írja az angol szakálltudós, mindig a bajuszt gondozták, ápolták és azon voltak hogy minél hosszabbra megnőjön. Tizenkét, tizen-nyolcz hüvelyk hosszú bajusz még néhány évtizeddel ezelőtt se volt ritkaság.

A kaczagás hatása. Germain Bapst franczia író, aki Canrobert marsall emlékiratait sajtó alá rendezi, a marsall följegyzései közt érdekes adatra bukkant, mely azt bizonyítja, hogy a derűtség az egészséget is megóvjá. A krími háboru alatt a nagy fátalmak és nélkülözések által agyoncsigázott franczia csapatokat járványos betegségek kezdték megtizedelni. Amikor Dobrudzsában kitört a kolera, Canrobert marsall megparancsolta az ott táborozó Napoleon herczegnek, hogy csapataival vonuljon vissza. Egy napi gyaloglás után a herczeg összehívta hadosztályának összes tisztjeit és elrendelte, hogy a katonák közt levő összes színészek, énekesek, kóklerek és tréfacsinálók azonnal lépjenek ki és rendezzenek hirtelenében előadásokat. Minden zászlóalj megkapta a maga színházát, s a katonák a késő éjjeli órákig nagyszerűen mulattak. A her-

czeg egyik brettlitől a másikig ment és díjakat osztott ki azoknak az alkalmas komédiásoknak, akik társaikat a legjobban mulattatták. Az eredmény fényes volt, a mulató hadosztályban félannyi ember sem esett áldozatul a járványnak, mint a többi hadosztályban.

Óriási meteor. Nyugat-Mexikóban óriási meteor-követ fedeztek fel. Hogy mikor hullott le, azt már nem lehetett megállapítani, de a világűrben való pályáján pazar látványt kellett nyujtania, mert a súlya ezer mázsánál nagyobb, hossza több mint tizenhárom láb. Rettenetes estében hat méternyire mélyedt a földre. Eredetileg ennek a tömegnek még nagyobbnak kellett lennie, mert körülötte kisebb törmelékek is voltak. Az ilyen meteor, amikor lehull különben is robbanásoknak és esetleges elaprózódásnak van kitéve. Tudományos tekintetben rendkívül nagy az értéke ennek a metornak, amely valószínűleg az Egyesült-Államok valamelyik muzeumába kerül. Egyébként drága egy kő ez már azért is, mert fölfedeztetésének a helyétől a tengerparthoz való szállítása is több, mint tizezer forintba kerül.

Füttyszó a templomban. A yankeeben azt a tulajdonságot emelik ki, hogy szereti a szokatlant, a merészet. Arról már volt szó, hogy az Egyesült-Államokban sok miss általános bámulatot kelt füttyművészetével, de eddigelé csak profán alkalmazásban szerepelt ez a művészet. Most azonban egy fiatal hölgy, miss Truax olyan tökélyre vitte ezt a művészetet, hogy egy newyorki templomban az istentisztelet támogatására használják fel ritka képességét. A reggeli istentiszteleten Schumann egy »álmódosítását«, délután pedig Faustból a Margit-áriát füttyölte el. New-York előkelő társasága rajong a misszért, akinek egyébként még sok szép tulajdonsága van, gyönyörű szopránhanggal is dicsekedhetik, sok művészeti matinében vesz részt. Miss Truaxot egy előkelő hölgy, mistress Williams vezette le a társaságba. Mikor füttyöl a kisasszony, mindenki el van ragadtatva. Az emberi hangnak minden árnyalatát ki tudja fejezni a füttyével.

Mi mindent visel egy sikkes párisi nő karpereczén. Tizenhárom apróságnak kell a karpereczén lennie, hogy a szerencsétlenség megelőztessek, és pedig: egy négylevelű löhere (szerencse), egy bogárka (hűség), egy amethyst-szivecske (őszinteség), egy kis csengetyű (az egyenes út), egy átlukasztott sou (önbizalom), egy disznócska (rossz indulatu pillantás ellen), egy boróka bogyó (egészség), egy kigyó (örökké tartó szerelem), egy régi pénz (szerencse a játékban), egy mogyoró (hosszu élet), egy patkó (üzleti szerencse), egy kürt elefántcsontból vagy korallból (minden veszély ellen), végül 13. szám. Ezek az apróságok képezik kátéját az önszeretetnek és megélhetési módját az arany- és ezüstművesnek.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A varázsgyűrű.

(Regény.)

— Sz. E. után T. V. —

(Folyt.)

Az öreg annyit beszélt és oly hangosan, hogy lady Caroline megjegyzését, melyet nevem említésekor tett, nem hallottam. Talán ostobaság volt, de amikor Caroline arcára néztem, jobb szerettem volna, hogy reám való visszaemlékezése más természetű érzelmekhez fűződjék, mint a milyeneket a lord említett. Pedig bármily hálátlanságnak is látszik, legkevésbé sem törődtem lord St. Ives családjával és teljesen megfeledkeztem arról is, hogy lady Caroline létezik. Most azonban, hogy atyja a multakat említette, úgy rémlett előttem, mintha csakugyan egy sápadt arcú, kenderhajú kis leány játszótársam lett volna, aki mindig példás jó viseletű volt és kinek jósága épen fordított arányban volt az én tulajdonságaimmal.

Egymás mellett lovagoltunk és a mennyire az illem megengedte egynéhányszor meg is bámultam szép arcát.

Ebben az arcban semmi sem volt, ami arra a halvány kis leányra emlékeztetett volna. Ez a leány oly kiváló szép volt, hogy hozzá hasonlót soha életemben nem láttam. De azért mégsem tudnám leírni, hiába néztem őt egész este. Csak annyit mondhatok, hogy minden vonása tökéletes és hibátlan volt, de — jéghideg. Ha büszke összeszorított ajka megremegne a gyöngédségtől, ha komoly szürke szemének tekintete szenvedélyes tűzben kigyulna, akkor meg kellene érte bolondulni az embernek; így azonban csak egy szobor, kit halandó szerelme nem is képes életre ébreszteni.

— Igazán emlékszik reám? — akartam tőle kérdezni, de beláttam, hogy ez gyengeség volna részemről és azért csak azt mondtam, hogy emlékszik-e a kezem közt szerencsétlenül járt bábuira és macskáira.

— Nem mondhatnám, hogy emlékszem — felelte.

— Azt hiszem, hogy kiállhatatlan kis fiú voltam.

— Ebben igaza van — válaszolta elgondolkozva — vagy legalább akkor így vélekedtem önről.

— A fiúk mindig haszontalanok — felelte Trevor Digby báró — a himnemű emberállatot legalább tizenhat éves koráig nem is kellene lakott helyre bocsájtani, akkor sokkal kellemesebb lenne az élet.

Ferres nevetett, én pedig röstelkedtem. Ugy éreztem magamat mintha a multakért bocsánatot kellene kérnem, de ezzel csak nevetségessé tettem volna magamat és azért hallgattam. Az egész idő alatt szótlanul lovagoltam és megérkezésemkor semmi kedvem sem volt lady St. Ivesnek és asszony-lányának bemutatkozni.

De ezen át kellett esnem. Ő méltósága tulságosan gőgös és előkelő arra, hogy valakit melegen üdvözölhessen. Ami pedig idősebb leányát illeti, arra csak azt mondhatom, hogy a szó teljes értelmében kiállhatatlan. Szép magas asszony, magaviselete az

anyjához hasonló. Mig anyja gőgösen lenéz valakit, addig ő apró csipkedésekhez folyamodik, melyeket természetesen vissza szoktak neki adni. A férje ki szintén itt van, nem is jöhet számításba. Vézna, bizonytalan koru uriember. Ferres azt mondja, hogy ezelőtt hat évvel ő volt London leggazdagabb házasulandó ifja és ezért kapta meg Charlotte kisaszszonyt. A parlamentnek is tagja, de azért ott sem veszik számba. A család fia az ifju Heathcote vicomte, jelenleg Cambridgeben van és most az egyedüli vendég Sir Trevor Digby, aki előttem teljesen ismeretlen. Egy ifju agg. Elmés és mulattató, sőt kedélyesnek is látszik.

Ebéd után bizalmasabbak lettünk és Ives lord hozzám fordult.

— Ferencz, holnap Traversék megérkeznek — mondá.

Nekem fogalmam sem volt róla kik ezek és csak annyit feleltem rá, hogy »igazán?« erre újabb szünet következett.

— Nagyon derék ember ez a Travers — kezdte újra a lord — és a pártban valóságos nagyhatalom.

— A felesége pedig nagyon szép asszony — veté közbe Digby, mire Gaston elmosolyodott, a lord komolyabbá lett.

Ezután megértették velem, hogy Traversnek nagyon tekintélyes állásra van kilátása, sőt talán miniszter is lesz belőle, ha a pártja hatalomra jut, már pedig ilyen körülmények között az ő ismeretése reám nézve tiszta haszon volna, ha nyilvánosan szerepelni akarok. Erre azonban mostanáig keveset gondoltam.

— Remélem nem fogod atyád óhaját meg-hiusítani — mondá St. Ives — ő a politikai pályára szánt tégedet, tehát helyet kell foglalnod a parlamentben. Igaz ugyan, hogy most már nem olyan könnyű dolog oda bejutni, de egy helyet ígerek neked, mely nyáron megüresedik. Remélem, hogy politikai elveiddel nem fogsz nehézségeket támasztani és nem lettél külföldi utazásaid alatt valami titkos forradalmár.

— Az nem — feleltem — különben sem volt alkalmam a társadalmi alakulásokat megfigyelni. A politikai pártok elveit pedig egyáltalában nem ismerem és politikai véleményem nincs.

— Nagyon helyes — mondá Mr. Digby — abból nem lenne semmi haszna, ha a többiektől eltérő elveket akarna hangoztatni.

Ilyen beszélgetések között telt el a nap.

VI.

Ha a tiszteletre méltó Travers Morton nem lenne az a hirneves Travers, unalmas embernek tartanám őt. A társalgásban is csak jelentéktelen szerepet vitt, de modora és viselkedése nagyon fontoskodó. Egész idejét visszavonultan irományai között tölti el, tehát volt alkalmam feleségével is megismerkedni.

— A férjem — mondá az asszony csábitóan szép fekete szeméit reám függesztve — annyira el van foglalva és csakis a politikának szenteli magát, hogy örökre le kell mondanom a családi boldogságról alkotott bohó ábrándjaim megvalósulásáról.

Nem is képzelem mennyire magamra vagyok hagyatva. Én önt egyszerűen Ferencznek fogom szólítani. Szabad? Hiszen még gyermek hozzám képest! Korom szerint idősebb nővére lehetnék. Képzeld, én már huszonhét éves multam.

Midőn ezen beszélgetésünket Gastonnak elmeséltem nevetve szólt közbe:

— Talán harminczhetet akartál mondani!

Másnap ismét találkoztunk. Traversné nagyon bizalmas volt hozzám.

— A társaságról ne is beszéljünk — kezdé — lássa Ferencz, az emberek mind egyformák, higgye el, egészen belefáradtam ebbe az üres sivár életmódba. Elégületlen, kedélytelen lettem és... de ön ezt nem érti. Rosszul is teszem, ha ezzel untatom önt, ki előtt még nyitva áll a világ összes gyönyöreivel.

Szavai kissé érzélgősek voltak, de hiába, Travers Nettinek epedő szép szemeibe, bánatosan mosolygó arczára lehetetlenség anélkül nézni, hogy mindent el ne higgyen neki az ember.

— Azt hiszi kegyed, hogy én ezt nem tudom. Létezik-e nálamnál elhagyatottabb ember a világon? Mi vagyok én tulajdonképen? Pénzem van, barátokkal is dicsekedhetem talán, de azért senki sem törődik velem, senki nem vonzódik hozzám, senki nem örül szerencsémnek, senki nem osztozik bánatomban.

— Szegény ú! és azáltal akarja életének ürességét kitölteni, hogy beleszeret Heathcote Carrieba!

— Mit akar ezzel mondani Mrs. Travers?

— Hát nem elég világos szavaimnak jelentősége? Vagy vaknak képzeld engemet ifju barátom?

— Annak nem képelem, de volt valami szavaiban, melyeknek magyarázatát kérem. Talán azt akarta mondani, hogy reménységem hiabavaló?

— Azt nem. Sőt ellenkezőleg, ha nőül akarja venni Carolint csak kérje meg, ő igennel fog válaszolni.

Szavainak hallatára felvidult arczom; de ismét elborult mire folytatá:

— Igen, Caroline beleegyeznék mindenbe, ha anyja úgy kívánja. Azt nem mondom, hogy nem válnék belőle kitünő feleség, mert ő nem olyan könnyelmű mint én. De ha ön nem kérné meg kezét és más valaki lépne fel kérőnek, ahhoz is csak úgy hozzámenne, mint önhöz.

— Részemről meg vagyok győződve, hogy Carolin külső nyugodtsága alatt mély érzelmeket rejteget. Egeriának tekintem őt, ki mindig egyformán bölcs és igaz; szóval oly lénynek, kihez a férfi mindenkor bizalommal fordulhat tanácsért, részvétért és — rokonszenvért.

— Én már elfelejtettem Egeria történetét — felelte Mrs Travers duzzogva — nem igen emlékszem az istennők tulajdonságaira, legfeljebb arra, hogy kissé ledérek voltak; azonban a Heathcote családhoz tartozó leányokban és asszonyokban kevés hajlandóság mutatkozik ahhoz, hogy szerelmi kalandokba bocsátkozzanak.

Én sértett érzéssel, sőt kissé megbotránkozva hallgattam; hanem a következő pillanatban már el voltam ragadtatva, midőn egy kicsiny kéz az enyémét érinté és Mrs. Travers előre hajolva a szemembe nézett.

— Eljárt a szám; látom, hogy megsértettem, pedig csak mint jó barátnéja segítségére akartam lenni, de ezt most már nem hiszi el, ugy-e bár?

Az esdeklő hang, a szemében csillogó fényes

könycsepp arra késztetett, hogy mindkét kezemmel megragadjam kezét.

— Hiszek önnek és köszönöm. A világot adnám az ön barátságáért. testvéri vonzalmáért Mrs. Travers... Netti! — mondtam lelkesülten. — Remélhetek? Megengedi, hogy majd Londonban is meglátogathassam és elmondjam mindazt, ami a szivemen fog fekdüdni?

— Megengedem. Még akkor is ha másoknak nem fog tetszeni. Azzal én nem törődöm. Rosszat nem fogunk cselekedni, egy kis tisztességes barátság pedig olyan jól esnék nekem. Erősek leszünk Ferencz és daczolni fogunk a világgal, mert én rokonszenvezem Önnel és testvére akarok lenni, ön pedig öcsém lesz majd nemde? Áll az egyezés. Még testvéri jogával is élhet; de azután nem szabad visszaélni vele!

Ezzel felkaczagott a kis lady, kirántotta kezét az enyémből és kipirulva kifutott a szobából.

(Folyt. köv.)

Hadjárati emlékek.

— A »Kitartás« eredeti tárczája. —

Irta: **Obsitos.**

Amint a nap első sugarai a láthatáron áttörtek, a tábor is megmozdult és a sürgés-forgás mind élénkebbé vált. Kis idő múlva a parancsnokok az indulásra kész csapatokat megszemlélték, azután pedig újra megkezdődött a végtelen unalmas és fárasztó gyalogolás, anélkül, hogy élelmezésünkről bárki is gondoskodott volna; pedig két nap óta semmit sem ettünk, kivéve egy pár szilvát, melyet menetközben a fákról szakítottunk. Annál kellemesebb volt meglepetésünk, midőn körülbelül egy órai gyalogolás után megállítottak és a századok azt a parancsot kapták, hogy a megérkezett kenyér-szállítmány elosztásához szükséges legénységet előre küldjék.

Szép fehér cipókat osztottak ki, minek nagyon megörültünk és már hozzá is láttunk azok elfogyasztásához, mikor egyszerre távoli puskaropogás felzavart nyugalomunkból. Néhány perc múlva már előre törtünk a nagyobb tisztások által megszakított erdőrészeteken. Az egyre közelebb hangzó lövöldözés hol élénkült, hol ismét gyérült; de nem szünetelt az egész idő alatt egy pillanatig sem. Dél felé ágyuk dörgését is hallottuk, mire anélkül, hogy valakit is magunk előtt láttunk volna, ütközetre készen felvonultunk és óvatosan előre nyomultunk. Az igaz, hogy a sűrűn benőtt talajon csak azt láhattuk, ami közvetlen előttünk volt; de mert elő- és oldalvédjeinket senki sem háborgatta, gondtalan jókedvvel haladtunk. Egyik kezünkben a fegyvert tartottuk, a másikkal pedig a kapott kenyeret sietve tördeltük, hogy jóllakhassunk. Ezalatt észre sem vettük, hogy az ágyuk és fegyverek zaja teljesen megszűnt, csak midőn ismét rendes menetelű hadoszloppá változtunk át.

Délután lakott vidéken vonultunk el, hol a reánk bámuló lakosoktól dohányt és turót vásároltunk, mihez meglehetősen olcsón jutottunk.

Már egészen meg is feledkeztünk arról, hogy ellenséges területen haladunk, de ezen gondtalanságunkat kellemetlen meglepetés érte. Ugyanis, daczára annak, hogy a terep átkutatására kiküldött

őrjáratok semmi akadályba nem ütköztek, egy lejtős hegyoldal aljában vezető úton a felettünk elhúzódó erdőségből egyszerre olyan golyózapor zudult reánk, hogy ijedtünkben azt sem tudtuk mitévők legyünk. Amíg mi fejveszetteen ide-oda forgolódtunk, újabb lövések a zavart még általánosabbá tették. Ebben a pillanatban ott termett dandárparancsnokunk és lováról leugorva, szakaszonként szuronyrohamra vezényelt a láthatatlan ellenség felé. Higgadtsága ismét helyre állította a rendet, zárt sorokban nyomtunk előre, ő pedig lovára kapva, tovább osztogatta parancsait. Amint azonban elénk akart kerülni, ágaskodó lova egy golyótól homlokra találva, összerogyott. Mire az erdőbe értünk, az ellenség elmenekült anélkül, hogy a sűrű bozótban követhetők volna. A minden irányba kiküldött őrjáratok egymásután azzal a jelentéssel érkeztek vissza, hogy a támadóknak sehol nyomát nem találták. Ezen alig félórai harc huszonhárom emberünkbe került. Ezután még soká vándoroltunk a holdvilágos éjszakában és csak éjfél felé ütöttünk táborot egy fensíkon.

A tábortüzek hamar kigyultak, mert fa mindenütt bőven volt és a szakácsok hozzá is láttak azonnal a rég nélkülözött főzéshez. Langyos szeptemberi éjszaka volt. Alig hogy lepihentünk, már is elnyomott az álom mindnyájunkat és bármennyire éhesek voltunk, nagyon rosszul esett, hogy felkeltek az étel elfogyasztásához. Legtöbbször nem is ettünk, hanem részünket félre téve, újra elaludtunk. Reggel a fegyvereknek tisztogatására kaptunk parancsot, ami jó időt vett igénybe, mert a rozsdá alaposan ellepte.

Dél felé a távolból ágyulövés hallatszottak át hozzánk. A tábor gondtalan nyugalma egyszerre más képet öltött. Vezérkari tisztek fel-alá száguldottak lovaikon, hoztak parancsokat és vittek jelentéseket. Mindnyájunkon valami különös idegesség vett erőt anélkül, hogy tudtuk volna miért. Nyugtalanul vártuk a történéndőket, mialatt egyes csapatokat elindítottak. Mi délutánig ott vesztegeltünk, azután a többiekkel ellenkező irány felé vettük utunkat. Mennél tovább haladtunk, a lövések annál élesebben hangzottak és úgy látszott, mintha egy hosszú vonalon kibontakozó ütközet volna előttünk.

A vidék, melyet érintettünk, párhuzamosan egymás mellett haladó erdős halmokból állott. A köztük fekvő völgyeket gyors folyású patakok szeltek ketté és a gyakori átkelések egyre fárasztóbbá tették utunkat.

A leáldozó napnak már csak utolsó sugarai szűrődtek át a sűrű lombokon, midőn a különféle fegyvernemek zaját közvetlen magunk előtt hallottuk. Ezredünk egy része az egyik völgyön keresztül az ellenfél hátába igyekezett, amit azonban kelleténél hamarabb vettek észre. Ezt az egymás után eldördülő sortüzekből és a rákövetkező »hurra« kiáltásokból gyanítottuk. A mieink rohammal próbálták elfoglalni a megszállott helyeket, de támadásuk sikertelen volt. Két tűz közé szoritva visszavonulásuk lehetetlenné vált volna, ha a mi zászlóaljunk a domb széléig előre hatolva, erős tüzeléssel meg nem gátolja a hátrálókat után igyekező lovasok üldözését. Mindamellet a hátvéd és az ellenséges lovasok között kézi tusára került a sor. A török handzsár rettenetes fegyvernek bizonyult a rendkívül ügyes emberek kezében. Szerencsétlen ellenfelének egy ütással elválasztotta fejét törzsétől, de

a mieink ügyessége is sokaknak életébe került a másik oldalon. A lábrakapott fejtelenségből következtettük, hogy itt valami nagy hibának kellett történnie, mert sok emberünk ott lelte halálát: de még mindig örülhettünk, hogy több áldozatunk nem volt, mert ágyuinkat egyáltalában nem használhattuk, hacsak a magunk embereit nem akartuk lelődni. Mire azután besötétedett, a fejtelenség is toljessé vált.

Az előbb említett dombokon visszafelé húzódtunk. Hová és merre, azt nem tudtam megítélni. Mennél tovább mentünk, soraink annál jobban tágtak, a körök egyre nagyobbodtak és rövidre rá visszavonulásunk általános futássá fajult.

Teljesen elmaradtunk egymástól és én is csak az előttem hallatszódó sipolás után mentem anélkül, hogy valakit magam előtt láttam volna.

Az ég borult volt, egyetlen csillag világa sem törte át a sötétséget. Minduntalan a fáka beleütököztem, de nem mertem megállani, nehogy elmaradjak a többiektől és az irányt elveszítsem.

Már jó félórát botorkáltam az erdőben, midőn egyszerre az előttem elhaladó sipolását mélyen magam alatt hallottam. Ennek megfajtására azonban nem maradt időm, mert a jövő pillanatban már lábaim alól eltűnt a talaj és lefelé bukfenchezve, valami vízbe estem, mely szerencsémre csak derékig ért. A víz folyása után irányodva, a másik part felé gázoltam, melyet éppen akkor sikerült elérnem, mikor engemet követő társam az eredetileg rézsut levezető utat a patakba hasonló módon, mint én, megrövidítette magának.

Daczára bizonytalan helyzetemnek, nem tudtam a nevetést elfojtani, hallván mögöttem éktelen káromkodást és prüszkölést.

A másik parton kissé kifujtam magamat, de nem várhattam be társamat, mert az egyre távolodó sipolás sietésre intett. Végre, midőn már alig birtam lábaimat, hangtalanul ide-oda mozgó árnyakat pillantottam meg magam előtt. Lefeküdtem a fűbe és egy ideig hallgatództam; de megbizonyosodván, hogy ez a mieink gyülekező helye, magam is hozzájuk csatlakoztam. Hogy mennyien kerültünk itt össze, azt nem tudom, de még másnap is sokan hiányoztak, akikről később sem hallottam, hogy megkerültek volna. Lehetőleg nesztelenül két négyzetet alkotva, egymást váltottuk fel a pihenésben és csak reggel tudtuk meg, hogy az ellenség közvetlen szomszédságunkban vonult vissza, de őt is a mieinkhez hasonló okok kényszerítették a legnagyobb csendre és óvatosságra.

Mi még legjavában vitattuk a tegnapi eseményeket, azalatt a győztes ezredek büszkén, zene szóval vonultak el mellettünk, nekünk azt a kötelességet visszahagyva, hogy a két nagy közös sirba eltemetett bajtársainknak a végtisztességet adjuk meg.

Török képek.

A kádi.

A török hivatalnokok legeredetibb alakja a kádi (bíró), ki keleten közmondásos alakká vált, midőn a tudatlanságról, romlottságról és vesztegetésről van szó. Ezerekre megy a száma azon történetkének, melyek ezen különös alakról keletkeztek. Hogy valaki kádi lehessen, nagyon egyszerű

kellékekkel kell birnia. Ha három osztályt kijárt, s megtanulta a koránt olvasni, czítálni és írni, azonnal kádi lehet, ha beigazolja, hogy a török nyelvben úgy a hogy jártas.

Mahmud pasa életének ecsetelésére nézve beszélték, hogy mily kevés ismeret kell a török nyelvből, ha a kádi-jelöltnek protekciója van. Sőt Szelim aga, egy hercegovinai kádi annyit tudott csak törökül, a mennyire a bakschisch (birói díj) módozatainak meghatározásánál szüksége volt.

Midőn Szelim agát megkérdezték, hogyan, mely törvény szerint ítél a kétes eseteknél, így felelt: »Törvényünk a korán, aztán meg a nagyur rendeleteit, régebbi ítéleteket és hagyományos szokásokat tartunk szemünk előtt.«

Szelim aga biráskodása éles világot vet a kádi eljárásaira.

Szelim aga még délelőtt 10 órakor az igazak álmát aludta, habár a hivatalban két pörös fél már várta. Miután mind a kettő keresztény volt, a tsibuktsi (pipatömő) nem vélte szükségesnek, hogy urát felköltse.

Végre felébred a kádi, nagyot nyújtózik. Aztán azon gondolkozik, vajjon mosdásnap van-e ma? Nem, ma szerda van, és ő csak minden pénteken mosdik; felölti hát kaftánját, papucsait, a fezt fejére nyomja, és kész a toillel.

Aztán az ítélő-terembe megy, mely nem egyéb, mint egy kicsiny, alacsony kamara, melynek összes butorzata egy vánkosból és egy szőnyegből áll. A kádi leül a párnára, keresztbe fekteti lábait, megtömeti csibukját, és egy csésze fekete kávéhozat. Ez megtörténik, mialatt a két ellenséges fél türellemmel álldogál előtte.

Épen meg akarja kezdeni a tárgyalást, midőn két mohamedán lép be, egyik bég, másik kereskedő, kik félretaszítva a két ácsorgó raját, így szólnak a kádihoz:

— Az igazhivőké az elsőség, a rajah várhat.

Minden ellenmondás nélkül egy sarokba vonul a két keresztény, s a két török előadja ügyét.

— Én Ljebovic bégnek különböző értékes posztókat szállítottam, kezdé a kereskedő. És ime, még maig sem kaptam meg pénzemet, és miután figyelmeztettem Ljebovic béget, hogy fizesse meg a 8000 piasztert, melyben megalkudtunk, ő azt válaszolá, hogy csak 2000-et fizet, mert kinevették az utczán, midőn uj ruhájában először kísétált. Hát kérdem én, elég ok ez arra, hogy a szerződést áthágjuk? Ime nézd Szelim aga, próbából egy jeleket (kabát-nemű öltöny) hoztam, melyről te is meggyőződhetel, hogy az én posztómon semmi kivetni való sincs.

E szavak kíséretében a kereskedő átnyújtott a kádinak egy aranynyal dusan kivarott jeleket, mely megért 2000 piasztert.

Midőn a kádi a köntöst átvevé, első dolga volt, hogy mohón a jelek zsebében kotorázott, vajjon nincs-e benne pénzes erszény? A zsebeket üresen találván, így szólt a béghez:

— Mit hozasz fel mentségedül?

— Mindent! felelt a bég. Hasszán nevetségessé tett, ez büntetést érdemel, s én büntetés fejében nem fizetem meg a kérdéses 6000 piasztert.

— Azt majd a korán fogja eldönteni, szólt szárazon a kádi, mialatt egy piszkos, rongyolt koránt vett ki zsebéből, s forgatni kezdé.

— Apropos — szólt a kádi a béghez fordulva —

te egykor 7000 piasztert akartál adni majoroméért, most hajlandó vagy-e 10.000 piasztert adni?

Ljebovic bég haragos szemeket vetett a kádira.

— Isten neki! szólt némi gondolkodás után.

— Áll az alku? kérdé sebesen a kádi.

— Áll.

Erre egy mondást idézett a kádi, mely szerint szigoru büntetésben részesül mindenki, ki egy igazhivőt nevetségessé tesz.

— Látod Hasszán, Ljebovic bégnek igaza van s okosan cselekszik, ha neked 2000 piaszternél többet nem fizet.

A vádló természetesen elégedetlen volt az ítélettel, s hangosan kiáltá, hogy ez igazságtalanság. Mikor pedig a köntöst visszakövetelé, azt válaszolta a kádi, hogy egyszer már neki adta, s ha erőszakos lesz, bezáratja. Lesujtva tántorgott ki a kalmár, a kádi pedig figyelmezteté a távozó béget, hogy ne feledkezzék el az alkuról, s mentől előbb hozza el a major árát.

Most a két rajahra jött a sor.

— Hónapokkal ezelőtt — kezdé a vádló panaszát — valami csekélység miatt összevesztünk, és biztosítlak, hogy Mirko volt a kezdő; elég az hozzá, én dühömben azt kiáltottam: átkozott legyen a gyertyád! Mirko feleletképen kiragadta kését és ledöfött. Négy hónapig feküdtem a sebben, élet és halál közt lebegve. Azt kérem, hogy szigoru büntetést mérj rá, s azonkívül fájdalomdíjképen 200 piasztert fizessen.

— Mutasd meg sebedet! parancsolta a kádi.

A panaszos megmutatta, mialatt a kádi félre nem magyarázható jeleket intett felé. A vádlott meghökken, mert bizott ügye igazságos voltában, és nem hozott pénzt magával. A kádi most a másikhöz fordult.

— Mirko, mutasd meg késedet!

A megszólitott furfangos, kipróbált ember lévén, mindenre el volt készülve. Leoldja a kolant, (fegyveröv, tüsző) s a biró lábaihoz teszi. A biró kutatni kezd benne, s csakugyan a késen kívül tetemes összeg pénzt talál benne. Megelégedetten teszi el a kolánt, s kimondja az ítéletet:

— A gyertyának elátkozása iszonyu bün, s Mirkonak jogában állt volna a panaszost megölni érte. Vádló panaszával elutasittatik s a perköltések megtérítésére ítéltetik, azonfelül »alaptalan vád« emelése miatt négy hétre bezáratik; megválthatja magát, ha naponkint 10 piasztert fizet.

Alig távoztak el a keresztények, szörnyü zaj hallik. Nagy tömeg özönli el a hivatal, és hangosan követel elégtételt. Egy török ugyanis egy keresztény leányt rabolt el a nyílt piacon, és két mozlím barátja fedezete alatt házába vonszolta.

A keresztények az atya ösztökélésére megrohanták a török házát, kiszabadították a leányt, s a három törököt fogva hozták a biró elé. Mindnyájan — vagy harminczan lehetek — megesküdtek, hogy a vád alapos, igaz, a lány zokogva állt ott szegye-nében, a török mégis tagadott mindent.

— Vannak-e tanuid? kérdé a kádi.

— Itt van Mulaj és Szulejman, megesküsznek az ellenkezőre.

— Hiszen ezek czinkosai. Ők nyújtottak segédkezet a tett elkövetésénél — mondták a vádlók.

— Igaz?

— Nem igaz, esküszünk! kiáltott a három török.

— Akkor nem lesz semmi bántástok haza mehettek!

— Hogyan? három vádlott töröknek inkább hiszesz, mint harmincz, a tettben nem részes kereszténynek? zugott a tömeg.

— A korában meg vagyon irva, hogy egy mozlím tanuskodása többet tesz, mint a világ összes gyaurlainak esküje — szólt a kádi nyugodtan — hozzatok négy mohamedán tanut, akkor hiszek nektek.

Egyenkint távoztak el a rajahk, látván, hogy minden hasztalan. Csak a szerencsétlen apa maradt ott leányával, s kétségbeesve kiáltott ez igazságtalanság ellen. A kádi két kavassant (rendőr) hívott elő:

— Ali, Ahmed! száz pácát e hitetlen kutyának talpára, mert a hatóságot megsérteni merte.

A két szolga kiragadta a szerencsétlent leánya karjaiból és végrehajtotta rajta a kemény ítéletet. Véresen, öntudatlan löketett ki az utcára.

Ezután a kádi kényelmesen kávéját szörpölgeté, midőn egy ifju lépett be, s rövid köszönés után így szólt hozzá:

— Nagybátyám, megint pénzre van szükségem, kölcsönözz!

— Neveletlen gyermek, te már a leginfámsabb módon esikarod ki filléreimet. Nemrég mondtam, hogy ezentul ne várj tőlem semmit.

— De mit tegyek? Nincs alkalmam, hogy csaljak, miután minden kádi-állomás be van töltve.

— Vakmerő! kedvem volna . . . .

— No-no, ne oly mérgesen bátyám! Fogadni mernék, hogy kevés baksist vettél ma be, hogy oly rossz hangulatban vagy.

— Igazad van, mormogá a kádi, a tüsző tartalmát a vánkosra ürítvén.

— De mondd legalább, honnan kerithetek pénzt.

— Hm, hm, szólt hosszas gondolkodás után a kádi, ha akarnál pénzt szerezni, egy kis hamis eskü . . .

— Én is gondoltam rá, de oly nagy a konkurencia.

— De hát te előnyben részesülsz, hiszen unokaöcsém vagy. Maradj nálam és légy készen, ha tanuskodni kell.

— A gondolat nem rossz, dörmögé az ifju gondolkozva.

— Rögtön lesz alkalmad működésedet megkezdeni. Amott feleket látok.

Csakugyan két rajah lépett be.

— Mi bajotok van kérdé a kádi?

— Igazságot keresek nálad uram! szólt az egyik. Nyájam tévedésből ennek a gazember Milojkonak mezejére került, ki most kétségbevonja, hogy a nyáj az én tulajdonom, és azt állítja, hogy ő Gackoban vásárolta.

— Vannak tanuid, kik a vételnél Gackoban jelen voltak? kérdé a bíró Milojkótól.

— Nincsenek, de itt van a szerződés, válaszolá Milojko, a kádinak egy tiszta papirt adván, miközben néhány aranyat csusztatott markába.

A bíró a pénzt ügyesen eltüntetvén, a papirt ide-oda forgatta, és komolyan így válaszolt:

— Te tévedsz, ezen a papiroson semmi sincs.

Milojko elsápadt, és zavartan bocsánatot hebegett.

— Nincsenek tanuid, kell, hogy elítéljelek, jegyzé meg a kádi hidegen.

— A próféta szakállára! kiáltott most a kádi unokaöcsese, ha nem csalódom, te vagy azon Mi-

lojko, a ki nekem 1000 piaszterrel tartozik. Legalább annak én valék tanuja, a ki Gackoban a nyáját vásárolta.

Milojko mindjárt megérté emberét.

— Valóban most ismerlek meg, csakhogy én nem 1000, hanem csupán 800 piaszterrel tartozom, mert 200-at kifizettem, midőn te a nyáj megvételénél jelen voltál.

— Igaz, nézd én erről megfeledeztem; kérlek légy oly szives, fizesd ki nekem a 800 piasztert.

Milojko kivette erszényét, és kielégítette.

— Esküszöl, hogy a nyáj megvételénél jelen voltál? kérdé a kádi unokaöcsését.

— Esküszöm.

— Akkor tisztában vagyunk. Vádló, fizesd meg a perköltséget!

— De hiszen ez a tanu épen nem volt Gackoban! szólt az elítelt jajgatva.

— Egy mozlím vallomása megdönthetetlen! jegyzé meg a kádi, s felszólítá a feleket hogy távozzanak.

Azok tovább álltak

— Ej-ej, a jövedelem nem is olyan megvendő — szólt Szelim aga a kapott aranyakat számlálva — 4 lira, tehát 400 piaszter; de nézd csak te esküért kétszer annyit kaptál, mint én az ítéletért.

A kádi megint rágyújtott és kényelmesen fujta a bodor füstkarikákat, midőn két fél jelent meg: egy török és egy keresztény. Ezuttal a török volt a vádló.

— Ez a gyaurlázat nekem ajándékozta és most nem akarja átadni.

— Hazudol! Ilyesmi eszem ágába sem volt; örültnek kötözni való bolondnak kellene lennem, ha, egy töröknek házamat adnám!

— Mit, te sértegetni mersz egy mozlímet? Ali Ahmed, hurcoljátok ki ezt a kutyát a tömlöczbe és botozzátok meg!

— Midőn a szegény rajaht kiczipelték, a bíró bizalmas hangon megszólítá a vádlót:

— Mit adsz baksisul?

— Ezer piasztert.

— Bolond, hisz az a ház tizezer piasztert megér.

— Tehát kétezret.

— Az is kevés, ötezer piasztert nekem, háromezret unokaöcsémnek, ki meg fog rá esküdni.

— Az nagyon sok.

— Oktondi! Még mindig nyersz kétezer piasztert. Ha meg nem egyezel, elítéllek épen annyi pénzbirdságra, s azonfelül megbotoztatlak.

— Legyen hát, beleegyezem.

Alig kötötték meg az egyességet, a kádi behozatta a keresztényt.

— Kihallgattam e tanut, ki esküszik, hogy az egyezményénél jelen volt.

— Akkor hamis tanu! kiáltá a rajha kétségbeesve.

— Egy igazhívő megsértése — 50 botütés! parancsolta a kádi, és a büntetés csakhamar végrehajtatott.

— Beleegyezel most? kérdé mikor visszahozták.

— Bele, neki ajándékozom házamat, susogta a szerencsétlen.

— Szavaid után ítélve bolond vagy, azért egy évre bezáratlak. Kegyelemképen azonban megenge-

dem, kogy 3650 piasztter pénzbírsággal kiválthatod magadat.

— Megteszem' rebegé a keresztény.

— Jó napunk volt, jegyzé meg az aga, midón a feleket elbocsátá. De mi baj megint?

A zaptiek (csendörök) hoztak egy mészáros, ki hamis fonttal mért

— Szegezzétek fülénél fogva házának kapujához! Hangzott a rövid ítélet, s azután kényelmes heverésben csibukozott kedves unokaöccsével, nem törődve a továbbiakkal.

Az is érdekes, ami azután történt. A mészáros haza kísérték, ott lábujhegyre állították, s a balfület odaszegezték a kapuhoz, egy zaptiet hagyva örnek hátra. A mészáros pénzt adott neki, hogy követ tegyen a lába alá, mert ily helyzetben nem állja ki sokáig, ha pedig talpra áll, leszakítja fülét. A zaptie elvette a pénzt, és egy parányi kövecskét tett lábai alá. Végre miután 1000 piaszttert adott a zaptienek, ez jökora nagy követ gurított lábaihoz, hogy ne legyen kénytelen lábujjhegyen állni.

Bucsuszó.

Jó ideje már, hogy csak messze idegenből irányíthatam ennek a mi családi lapunknak szellemi életét és szellemi ügyeit. Most is csupán azért veszem kezembe a tollat, hogy bucsuszt mondjak mindazoknak, akikkel lelkileg oly sok alkalommal találkoztunk és akikkel — hitem szerint — annyiszor voltunk egy érzelmen.

Hivatalos elfoglaltságom az oka, hogy hónapok óta kell távol élnem a »Kitartás« otthonától. Ez a hivatalos elfoglaltság annyira igénybe vette eddig és igénybe veszi még hosszú időn át minden szellemi erőmet és minden munkabírást, hogy a lapunk szerkesztésével járó kötelezettségeknek a legjobb akarat, a legnagyobb igyekezet mellett sem bírok úgy megfelelni, ahogyan én azt feltétlenül kívánatosnak tartom.

Mivel pedig tartozom azzal úgy magamnak, mint lapunk olvasóinak, hogy egy olyan feladat teljesítésére ne vállalkozzam, amely feladatnak csak félig tudnék megfelelni, köszönettel adom vissza a szerkesztői megbízást egyesületünk tisztelt elnökének, mint a lap kiadótulajdonosának. Annál nagyobb megnyugvással teszem ezt, mert tudom, hogy a lap további szellemi vezetése oly kezekre fog bízni, melyek nemcsak annak értékét fogják magas nivón tartani, de az egyesület és a tagok érdekeit is minden irányban előmozdítandják.

Amidőn tehát szívélyes bucsut mondok a lap minden olvasójának, csak azon óhajomnak akarok még kifejezést adni, hogy a Gondviselés adjon az egyesületnek minél szebb, minél virágzóbb jövőt s juttasson e révén a tagok mindegyikének minél több jótétéményt. Hiszem és reménylem, hogy a bucsuzásom talán nem leend végleges.

Bécs, 1902. szeptember 29.

Temesváry Alajos.

* *

Az igazgatóság bizalma engemet, mint egyesületi közlönyünk régi munkatársát, tisztelt meg azzal, hogy a lap szerkesztésével megbízott. Ezzel egyszersmind azt a köteletséget vállaltam el, hogy

elődömnek, kivel szívélyes jó viszony köt össze, nyomdokába lépjek és az ő eddig követett elveivel azonosítsam magamat. Ezt szem előtt tartva törekedni fogok a nevemhez fűzött várakozásoknak a legjobb igyekezettel megfelelni.

Turtsányi Vilmos.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Karácsonyi Rezső, Eger, 10 korona 20 fillért; Gyuricza Antal, B.-Püspöki, 10 korona 30 fillért; Rosenheim István, Sárvár, 13 korona 46 fillért; Mátis Gáspár, Zilah, 15 korona 52 fillért; Dobos Elek, Szombathely, 15 korona 52 fillért; Stitniczky Sámuel, Nandrázs, 30 korona 45 fillért; Bajnok Béla, Budapest, 34 korona 89 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Majdán Pál, Selyp, junius, julius és augusztus hónapokra; Hege-düs Mihály, Bu-lapest, julius és augusztus hónapokra; Baga József, Maros-Bogát, augusztus hóra; Andrejcsák András, Bártfa, augusztus hóra; Libertinyi Sámuel, Felső-Pálfalva, junius, julius, augusztus és szeptember hónapokra; Hazler Péter, Selyp, augusztus és szeptember hónapokra; Csajághy István, Somogy-Szobb, augusztus és szeptember hónapokra; Szántó József, Anina, augusztus, szeptember és október hónapokra; Juhász Ferencz, Budapest, szeptember és október hónapokra; Russ Vilmos, Zágráb, szeptember és október hónapokra; Kael Lajos, Ujpest, szeptember és október hónapokra; Török István, Piski, október hóra; Valkó József, Ozd, október hóra; Bencze Lajos, Kaposvár, október hóra; Szigethy A. József, T.-Szécsány, október hóra; Gulyás György, T.-Szt.-Miklós, október hóra; Kurtás Lőrincz, Piski, október hóra; Tamássy Géza, Csongrád, október hóra; Jódal Gyula, Szolnok, október hóra; Gergely János, Losoncz, november hóra; Farkas Mihály Szolnok, október, november és december hónapokra; Horonitz Pál, Popovaca, október, november és december hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: *Turtsányi Vilmos.*

Háztartási iskola.

Budapest, VII. Rottenbiller-utca 15. sz.

A főváros egyik legkiválóbb intézete, ahol a délelőtti órákban polgárleányok és előkelő uri hölgyek tanulnak sütni, főzni, varrni igen csekély díjazás ellenében. Az iskola br. *Dániel Ernóné*, az ország egyik legkiválóbb mánásasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is őrökdi az oktatás helyes iránya felett.

Igazgató: *Szécskay István*, vezető: *Balázs Sándorné*, kézimunka-tanító: *Koncz Ida*.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához **vonatkisérők** számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkisérő figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályaudvaron **60 fillér** árban.